

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

OPINIE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

482. SESJA PLENARNA W DNIACH 11 I 12 LIPCA 2012 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wzmocnienia procesów partycypacyjnych i zaangażowania władz lokalnych, organizacji pozarządowych i partnerów społecznych we wdrażanie strategii „Europa 2020” (opinia rozpoznawcza)

(2012/C 299/01)

Sprawozdawca: **Heidi LOUGHEED**

Pismem z 18 kwietnia 2012 r. Sotirula Charalambus, minister pracy i ubezpieczeń społecznych Republiki Cypryjskiej, zwróciła się do Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, w imieniu nadchodzącej prezydencji cypryjskiej w Radzie UE, o opracowanie opinii w sprawie

wzmocnienia procesów partycypacyjnych i zaangażowania władz lokalnych, organizacji pozarządowych i partnerów społecznych we wdrażanie strategii „Europa 2020”.

Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 27 czerwca 2012 r.

Na 482. sesji plenarnej w dniach 11–12 lipca 2012 r. (posiedzenie z 12 lipca 2012 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny jednomyślnie przyjął następującą opinię:

1. Zalecenia

— EKES wzywa instytucje europejskie i rządy krajowe do odnowienia zobowiązań politycznych do włączenia wszystkich odpowiednich partnerów (Parlamentu Europejskiego, Komitetu Regionów, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, parlamentów krajowych, władz regionalnych i lokalnych, partnerów społecznych, zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, krajowych rad społeczno-gospodarczych lub analogicznych instytucji, miast i innych form samorządów lokalnych) w realizacji strategii „Europa 2020”.

— EKES zobowiązuje się do wspierania prac krajowych rad społeczno-gospodarczych (RSG) i analogicznych instytucji oraz krajowych przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, działając jako europejski punkt kontaktowy i specjalna platforma służąca do rozwijania ich własnych prac nad strategią „Europa 2020”.

— W dłuższej perspektywie – EKES uważa, że Unia Europejska powinna opracować długoterminową wizję ostatecznego celu dotyczącego zaangażowania zainteresowanych podmiotów i stopniowo działać w tym kierunku.

— W krótkim okresie – EKES uważa, że szereg niewielkich zmian mogłoby znacznie wpłynąć na postępy. W szczególności państwa członkowskie i Komisja Europejska powinny pilnie rozważyć terminy i sposób realizacji poszczególnych procesów, aby umożliwić prawdziwe zaangażowanie i współodpowiedzialność wszystkich uczestników.

2. Wprowadzenie

2.1 Dnia 18 kwietnia 2012 r. przyszła prezydencja cypryjska zwróciła się do Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego o opracowanie opinii w sprawie wzmocnienia procesów partycypacyjnych i zaangażowania władz lokalnych, organizacji pozarządowych i partnerów społecznych we wdrażanie strategii

„Europa 2020” w świetle zamiaru, by uczynić z tej kwestii priorytet dla prezydencji oraz nieformalnego posiedzenia Rady (EPSCO) w lipcu 2012 r.

Obecny rok jest trzecim rokiem przeprowadzania semestru europejskiego, nadszedł więc właściwy czas, by przyrzeć się procesom partycypacyjnym w ramach strategii „Europa 2020” i zastanowić się nad możliwościami ich rozwoju.

2.2 Komitet Sterujący ds. Strategii „Europa 2020” w EKES-ie nadzoruje prace i gromadzi krajowe RSG i analogiczne instytucje w państwach członkowskich w celu wymiany doświadczeń na temat tego, jak poprawić procesy partycypacyjne w ramach strategii „Europa 2020”.

2.3 Rola, jaką odgrywa EKES we wdrażaniu strategii „Europa 2020”⁽¹⁾, jest obecnie w pełni uznawana, a Komitet pragnie przedstawić swoje zalecenia dotyczące poprawy procesów partycypacyjnych w ramach strategii „Europa 2020” i semestru europejskiego.

3. Strategia „Europa 2020” – nowy system

3.1 Unia Europejska i jej mieszkańcy stoją w obliczu poważnego kryzysu gospodarczo-finansowego, który ma istotny wpływ na całą Unię Europejską i jej obywateli. Wiele państw członkowskich boryka się ze szczególnie trudnymi sytuacjami, a wysoki poziom bezrobocia nadal pozostaje problemem. Dlatego EKES uważa, jak to już wyraził w wielu swoich opiniach w ostatnich trzech latach, że strategia „Europa 2020” ma większe znaczenie niż kiedykolwiek, ponieważ oferuje kompleksowy program reform mających na celu zapewnienie zrównoważonego wzrostu i budowę bardziej odpornej Unii Europejskiej.

3.2 Strategia „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu jest strategią wzrostu określającą cele w kluczowych obszarach polityki na szczeblu unijnym i krajowym. Jej zakres jest bardzo szeroki, a główną ambicją jest wspieranie inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz uwzględnienie nowych zjawisk w dziedzinie innowacji, badań i rozwoju, zmiany klimatu, energii, bezrobocia, polityki przemysłowej oraz spójności terytorialnej i społecznej, ograniczania ubóstwa, polityki spójności itd.

3.3 Celem zarządzania strategią „Europa 2020” jest ustanowienie wielowarstwowego systemu łączącego kompetencje europejskie, krajowe i dzielone, i pogłębienie w ten sposób zasadności integracji europejskiej. W porównaniu ze strategią lizbońską strategia „Europa 2020” łączy inicjatywy przewodnie zapewniające koncentrację i wsparcie w ramach ważnych obszarów tematycznych, priorytetów, nadrzędnych celów oraz wzmocnionego i rygorystycznego systemu nadzoru – z uwzględnieniem możliwości krytycznej oceny działań (lub ich braku) na poziomie krajowym.

3.4 W porównaniu ze strategią lizbońską mechanizm sprawozdawczy jest inny, nie tylko dlatego, że jest bardziej ukierunkowany, lecz dlatego, że jest dostosowany do procesów zachodzących w ramach nowego i ulepszony systemu zarządzania gospodarczego. I tak np. program stabilności i konwergencji oraz krajowe programy reform są przekazywane Komisji Europejskiej jednocześnie, co pozwala na bardziej kompletny ogląd postępów państw członkowskich i ich zamierzeń.

3.5 Zmiana w omawianym procesie została najpierw wskazana w samym dokumencie ustanawiającym strategię „Europa 2020”, w którym stwierdzono, że „musimy zwiększyć zaangażowanie w ten proces”, a w tym celu „należy również wzmocnić udział zainteresowanych stron na poziomie krajowym i regionalnym oraz udział partnerów społecznych”. Zamieszczono konkretną uwagę, że zarówno EKES, jak i Komitet Regionów powinny zostać ściślej włączone. Potrzebę procesu partycypacyjnego podkreślano przy wielu okazjach, szczególnie w konkluzjach z posiedzenia Rady Europejskiej w marcu 2010 r. oraz w „Wytycznych dotyczących opracowania, wdrażania i monitorowania krajowych programów reform w ramach strategii Europa 2020” wydanych przez Komisję Europejską. Zaznaczono w nich, że „ważne będzie ściśle zaangażowanie parlamentów krajowych, partnerów społecznych, regionów i innych podmiotów, w przygotowanie KPR, aby zwiększyć współodpowiedzialność za strategię”.

4. Doświadczenia związane z semestrem europejskim

4.1 Strategia „Europa 2020” jest realizowana od 3 lat i widać wyraźnie, że wiele państw członkowskich działa aktywnie na rzecz angażowania partnerów społecznych i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego w semestr europejski i włącza tych partnerów w procesy krajowe. Jednakże praktyczne wdrażanie tego zobowiązania ma charakter fragmentaryczny; widoczne są różne poziomy zaangażowania (nawet tam, gdzie ono istnieje) i różne poziomy rzeczowy uczestnictwa partnerów w tym procesie. Podczas gdy wiele państw członkowskich informuje partnerów i konsultuje się z nimi, proces ten często nie jest ukierunkowany, a z punktu widzenia jego uczestników, może wydawać się niespójny i pozbawiony ogólnej strategii. W szczególności EKES i inne podmioty wyraziły swoje zaniepokojenie bardzo krótkimi terminami, które często nie pozostawiają czasu na odpowiednią dyskusję z partnerami społecznymi, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego oraz parlamentami regionalnymi i krajowymi. Obawy te nie są odczuwane wyłącznie na szczeblu krajowym; wiele organizacji na szczeblu europejskim zastanawia się nad możliwościami ulepszenia procesu semestru europejskiego i sprawowania rządów oraz monitorowania w ramach strategii „Europa 2020”. Parlament Europejski opracował zalecenia polityczne, aby lepiej zdefiniować swoją rolę i potencjalny wkład⁽²⁾, zaś Komitet Regionów wkrótce wyda swoje własne wytyczne.

4.2 W EKES-ie utworzenie Komitetu Sterującego ds. Strategii „Europa 2020” zapewniło niezbędne ukierunkowanie prac – dzięki stworzeniu jednej grupy nadzorującej wszystkie elementy i propozycje związane ze strategią zamiast pojedynczych jednostek. Przedstawiciele Komisji i innych podmiotów stale uczestniczą w posiedzeniach tego komitetu. Aby umocnić powiązania krajowe, Komitet Sterujący regularnie zaprasza do udziału krajowe rady i analogiczne instytucje w związku z ważnymi

⁽¹⁾ Jak stwierdzono w konkluzjach z wiosennego szczytu Rady Europejskiej zarówno w 2011, jak i 2012 r.

⁽²⁾ „Jak skuteczny i uzasadniony jest europejski semestr? Zwiększenie roli Parlamentu Europejskiego”, 2011 r.

etapami europejskiego semestru oraz organizuje lokalne wydarzenia związane ze strategią „Europa 2020” we współpracy z krajowymi podmiotami społeczeństwa obywatelskiego. Działalność tę trzeba pogłębiać i rozwijać.

4.3 Rola EKES-u w zbliżaniu krajowych rad społeczno-gospodarczych i analogicznych instytucji, choć nie skupia się wyłącznie na semestrze europejskim i strategii „Europa 2020”, okazała się też przydatna w rozwinięciu zdolności analitycznych obu stron oraz pogłębieniu zrozumienia konkretnych sytuacji w Unii Europejskiej, a także we wzmocnieniu propozycji EKES-u i rad.

5. Wartość i wykorzystanie procesu partycypacyjnego

5.1 Jasne jest, że w celu optymalizacji wpływu semestru europejskiego, poprawa i zwiększenie roli procesu partycypacyjnego w strategii „Europa 2020” miałyby pozytywne skutki dla samej strategii, a w ostatecznym rozrachunku dla sytuacji obywateli.

5.2 Unia Europejska i jej państwa członkowskie często wspominają o przydatności procesu partycypacyjnego i zaangażowaniu zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego. Partnerzy społeczni i szersza opinia publiczna ma w istocie do dyspozycji szereg różnych procesów i systemów; trzeba wyraźnie stwierdzić, dlaczego jest to takie ważne i co można potencjalnie zyskać na prawidłowo funkcjonującym systemie zapewniającym większe uczestnictwo. Proaktywne kontakty z partnerami społecznymi i zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim mogą przynieść:

- większy zakres propagowania informacji w całej Unii Europejskiej oraz znaczny efekt fali;
- większą odpowiedzialność za strategię, dzięki poczuciu, że zostały one stworzone wspólnie przez wszystkich zainteresowanych;
- system wczesnego ostrzegania – często dzięki swojej obecności w terenie, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i partnerzy społeczni mogą zapewnić system wczesnego ostrzegania na temat tworzenia się mikrotrendów, zanim będą one widoczne na szczeblu krajowym czy europejskim;
- zdolność do testowania pomysłów i opracowywania rozwiązań – nie jest zaskoczeniem, że ci, którzy są najbliżej konkretnych sytuacji są często w stanie testować propozycje przed ich pełnym wprowadzeniem i często znajdują bardzo pragmatyczne i skuteczne rozwiązania;
- lepsze wdrażanie – w wielu przypadkach to właśnie partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego będą odpowiadać za faktyczne wdrażanie propozycji w terenie.

6. Konkretne propozycje dotyczące poprawy procesów partycypacyjnych w realizacji strategii „Europa 2020”

6.1 Patrząc na dotychczasowe procesy na szczeblu europejskim i krajowym, EKES uważa, że wiele jeszcze pozostało do

zrobienia i że procesy te można wzmocnić, aby stworzyć system rzeczywiście zapewniający trwałe partnerstwo między instytucjami europejskimi, rządami krajowymi, partnerami społecznymi, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, parlamentami krajowymi i regionalnymi oraz innymi podmiotami. Będzie to wymagało ukierunkowanych i uzgodnionych wysiłków oraz czasu. EKES sądzi jednak, że takie systemy powinny być rozwijane poprzez stopniowe tworzenie strategicznego i kompleksowego wielopoziomowego procesu partnerstwa, a jednocześnie szybkie wdrażanie prostych działań, które mogą zapewnić poprawę w krótszej perspektywie.

6.2 EKES w szczególności wzywa wszystkie instytucje europejskie i rządy krajowe do odnowy zaangażowania politycznego na rzecz bardziej regularnego i systematycznego angażowania partnerów społecznych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, parlamentów krajowych, władz lokalnych i regionalnych oraz innych podmiotów, z zapewnieniem jak największej wszechstronności, w silny, wykonalny i zrównoważony proces partycypacyjny służący realizacji strategii „Europa 2020”. W traktacie lizbońskim podkreślono potrzebę konsultacji ze społeczeństwem obywatelskim na szczeblu europejskim w ramach procesu podejmowania decyzji. Jeśli państwa członkowskie mają stać się bardziej odpowiedzialne za strategię „Europa 2020” i proces integracji europejskiej oraz bardziej w nie zaangażowane, powinny działać w sposób tak samo zdyscyplinowany i jak najczęściej konsultować się z radami społeczno-gospodarczymi i analogicznymi instytucjami.

7. EKES

7.1 W odniesieniu do swojej własnej roli EKES uważa, że konieczna jest z jego strony dalsza koncentracja i zaangażowanie strategiczne we wszystkie elementy strategii „Europa 2020”, aby utrzymać zdolność do dostrzegania możliwych synergii oferowanych przez strategię i jej części składowe.

7.2 EKES uważa, że prace podjęte przez jego własny Komitet Sterujący ds. Strategii „Europa 2020” powinny być kontynuowane i rozwijane. Komitet Sterujący powinien nadal skupiać się na strategii i jej wpływie na obywateli, a także powinien wzmacniać swoją komunikację wewnętrzną z członkami niez zaangażowanymi w jego prace, aby zapewnić wszystkim korzystanie z obserwacji i wglądu Komitetu Sterującego.

7.3 EKES uważa, że prowadzone przez niego stopniowo prace w zakresie koordynacji powiązań między krajowymi radami społeczno-gospodarczymi (tam, gdzie one istnieją) i ich prac miały bardzo pozytywny wpływ, lecz można by je ulepszyć. Wiele z tych organizacji, podobnie jak wielu ich członków, ma także do odegrania rolę na szczeblu krajowym w strategii „Europa 2020”. Jeżeli chodzi o poprawę zaangażowania w strategię „Europa 2020”, zdaniem EKES-u jest to obszar, w którym szybkie i proste działania mogą przynieść znaczące rezultaty. EKES uważa, że ma idealne warunki do bycia europejskim punktem kontaktowym dla krajowych rad społeczno-gospodarczych i analogicznych instytucji, szczególnie w zakresie pomagania im w prowadzeniu własnych prac w ramach strategii „Europa 2020”. EKES pragnie podjąć takie zobowiązanie i rozpocząć ten proces dalszego umacniania

kontaktów i współpracy od jak najszybszego włączenia rad społeczno-gospodarczych i analogicznych instytucji w wydalenie poświęcone tej strategii.

8. Szybkie działania na rzecz szybkich zmian

8.1 EKES zdecydowanie popiera zamiar prezydencji cypryjskiej dotyczący wzmocnienia procesu partycypacyjnego w strategii „Europa 2020” i poświęcenia części nieformalnego posiedzenia EPSCO w lipcu 2012 r. pracom w tym zakresie. EKES w pełni popiera te działania jako impuls do zastanowienia się, w jaki sposób państwa członkowskie i Komisja Europejska mogą usprawnić swoje prace.

8.2 EKES wzywa wszystkie państwa członkowskie do przedstawienia wyjaśnień na szczeblu krajowym, jakie agencje rządowe odpowiadają za jakie środki w ramach strategii „Europa 2020” oraz jaka jest relacja między agencjami odpowiedzialnymi za koordynację i monitorowanie krajowych programów reform a agencjami odpowiedzialnymi za faktyczne wdrażanie. Nawet proste wyjaśnienie tej kwestii w każdym państwie członkowskim umożliwiłoby poszczególnym podmiotom zwracanie się do odpowiednich organów, co zwiększyłoby skuteczność.

8.3 EKES uważa, że pełna przejrzystość co do form uczestnictwa stosowanych w każdym państwie członkowskim oraz opisy procesów i instrumentów, które rządy zamierzają wykorzystać, zapewnią wszystkim jasny obraz sytuacji.

8.4 EKES uważa, że Komisja Europejska i państwa członkowskie powinny pilnie dokonać przeglądu terminów poszczególnych działań w ramach europejskiego semestru. Najbardziej dotkliwym wyzwaniem obecnej struktury wskazanym przez niemal wszystkie zainteresowane podmioty jest brak odpowiedniego czasu na jakąkolwiek wyważoną odpowiedź czy właściwą dyskusję. Państwa członkowskie powinny pilnie zastanowić się nad obecnie stosowanymi terminami i sposobami ich racjonalizacji.

8.5 EKES usilnie zachęca władze lokalne i regionalne do większego zaangażowania się w realizację strategii „Europa 2020” w ramach mechanizmów krajowych, a także bezpośrednio na poziomie UE. Utworzenie przez Komitet Regionów Platformy Monitorowania Strategii „Europa 2020” jest doskonałym krokiem na drodze do osiągnięcia tego celu. EKES uważa, że rządy krajowe powinny wspierać to większe zaangażowanie. Zapewniane przez władze lokalne i regionalne informacje na temat wydarzeń lokalnych i potencjalnych zastosowań mają kluczowe znaczenie dla stworzenia warunków do tego, by strategia „Europa 2020” mogła odegrać swą pełną rolę.

9. Rozwój długoterminowego kompleksowego procesu partycypacyjnego dla strategii „Europa 2020”

9.1 EKES uważa, że już istnieją bardzo użyteczne modele służące tworzeniu silnych struktur stałego dialogu. Zdaniem EKES-u kodeks dobrych praktyk dotyczących uczestnictwa społeczeństwa obywatelskiego w procesach podejmowania decyzji wydany przez Radę Europy⁽³⁾ zapewnia doskonałe ramy i szereg zasad, które można zastosować w pracach nad strategią „Europa 2020”. Zastosowanie tych zasad pozwoli Unii Europejskiej i państwom członkowskim stopniowo przesunąć

zakres zaangażowania w dyskusje ze stosunkowo niskiego poziomu, głównie opartego na udzielaniu **informacji**, przez otwarte **konsultacje** i rozwój dialogu między uczestnikami aż po prawdziwe **partnerstwo** – są to cztery główne kroki w procesach partycypacyjnych opisane w kodeksie. EKES uważa, że procesy w ramach strategii „Europa 2020” powinny powoli zmierzać w kierunku takiego właśnie większego zaangażowania. Kodeks zapewnia też szereg użytecznych narzędzi, które mogą być zastosowane w procesach strategii „Europa 2020”.

9.2 Zorganizowane społeczeństwo obywatelskie w państwach członkowskich powinno być zaangażowane przez cały okres trwania semestru europejskiego. Kluczowym procesem w tej dziedzinie opracowania jest **przygotowanie** krajowych programów reform. Proces opracowania w państwach członkowskich powinien zasadać się na szerszym i bardziej opartym na współpracy dialogu z partnerami społecznymi i zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim. Podmioty te nie tylko zapewniają wiedzę specjalistyczną podczas ustalania celów i opracowywania programów i strategii w takich dziedzinach jak zatrudnienie, edukacja i włączenie społeczne, lecz także są głównymi podmiotami wdrażającymi te strategie.

9.3 Inny kluczowy krok w ramach semestru europejskiego to opublikowanie i ocena zaleceń dla poszczególnych krajów. Zalecenia kierowane do każdego państwa członkowskiego należy konsultować z europejskimi partnerami społecznymi i zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim, którym należy też przekazywać odpowiednie informacje. W tym kontekście zasadnicze znaczenie mają terminy, umożliwiające zaangażowanie zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego na wczesnym etapie formułowania przyszłych ustaleń na kolejne cykle.

9.4 We wcześniejszych opiniach EKES zasugerował *benchmarking* jako sposób **mierzenia postępów we wdrażaniu** strategii „Europa 2020”. Krajowe rady społeczno-gospodarcze lub analogiczne organizacje analizują i ustanawiają własne kryteria priorytetowe z wykorzystaniem statystyk, które są swobodnie dostępne na stronie Eurostatu. Niektóre RSG już teraz postępują w ten sposób, a inne powinny być do tego zachęcane. W ramach *benchmarkingu* zainteresowane podmioty stale monitorują wdrażanie reform. Stanowi to cenny wkład w przegląd krajowych programów reform.

9.5 Należy podjąć działania mające na celu ożywienie debaty dotyczącej wdrażania strategii „Europa 2020” w państwach członkowskich, a rządy powinny opracować skuteczniejsze mechanizmy przekazywania **informacji zwrotnych** o wpływie szerszego dialogu obywatelskiego i społecznego na temat strategii. Rola społeczeństwa europejskiego w monitorowaniu może mieć szczególną wartość. Regularne konferencje w państwach członkowskich obejmujące wszystkie zainteresowane podmioty byłyby przydatne, podobnie jak otwarte wysłuchania w Parlamencie służące przedstawieniu krajowych programów reform.

9.6 Istnieje sprzeczność między rosnącą świadomością wśród instytucji europejskich co do potrzeby konsultacji ze zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim a trudnościami, na jakie napotyka większość krajowych RSG i analogicznych instytucji. Organizacje te są najczęściej finansowane z budżetów publicznych. W wielu państwach członkowskich budżety zostały drastycznie zmniejszone. Skłania to rady społeczno-gospodarcze lub podobne instytucje do skupiania się jedynie

⁽³⁾ http://www.coe.int/t/ngo/code_good_prac_en.asp.

na priorytetach krajowych i do ograniczenia udziału na szczeblu europejskim. Instytucje europejskie powinny rozważyć, w jaki sposób mogą udzielić wsparcia i pomocy tym organizacjom, przynajmniej jeżeli chodzi o ich wkład w semestr europejski.

9.7 Ponieważ istnienie głównego punktu do kontaktów z krajowymi RSG i analogicznymi instytucjami może mieć konkretną wartość, Komisja Europejska mogłaby rozważyć udzielenie EKES-owi uprawnień i wsparcia do organizowania konferencji z udziałem wszystkich krajowych RSG i podobnych instytucji przynajmniej raz w roku, w terminie dostosowanym do semestru europejskiego, aby omówić ten semestr, strategię „Europa 2020” i ich wkład oraz najlepsze praktyki w tej dziedzinie.

10. Zainteresowane podmioty

10.1 EKES uważa, że same zainteresowane podmioty mogłyby odnowić swoje zaangażowanie w procesy strategii „Europa 2020”. Choć główna odpowiedzialność spoczywa na państwach członkowskich, które muszą dokonać przeglądu procesów angażowania partnerów, same zainteresowane podmioty mogłyby uczyć się od siebie nawzajem i nabrać większej pewności siebie w bezpośrednich kontaktach z instytucjami europejskimi oraz rządami krajowymi. Podobnie, choć rządy muszą pilnie przemyśleć harmonogram omawianych procesów, zainteresowane podmioty powinny lepiej przygotowywać się do kolejnych etapów semestru europejskiego.

11. Konkretny propozycje dotyczące zagadnień zatrudnienia, ubóstwa i wykluczenia

11.1 Zwracając się do EKES-u z wnioskiem o opracowanie opinii, prezydencja cypryjska podkreśliła szczególną potrzebę uwag dotyczących poprawy włączenia społeczeństwa obywatelskiego we wdrażanie i monitorowanie polityki w takich dziedzinach jak ubóstwo i wykluczenie. EKES uważa, że udział zainteresowanych podmiotów w zorganizowanym i regularnym dialogu, na szczeblu UE i krajowym, ma decydujący wpływ na możliwości znalezienia skutecznych rozwiązań tych problemów.

11.2 Istotne jest rozwijanie **partnerskiej współpracy** (ang. stakeholder approach) oraz zorganizowanego dialogu z podmiotami społeczeństwa obywatelskiego w kwestiach kształtowania polityki, wdrażania i monitorowania w ramach platformy współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem. Jeśli chodzi o ubóstwo i wykluczenie, to często właśnie podmioty społeczeństwa obywatelskiego jako pierwsze zauważają tendencje i zjawiska w rozwoju społecznym i kierują na nie uwagę. Ich praca, ukierunkowana na perspektywę użytkownika, na działania prewencyjne, ale także na rozwijanie i realizację innowacyjnych usług na rzecz tych grup docelowych, owocuje wiedzą i doświadczeniami, które stanowią cenny wkład w strategię na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu. EKES pragnie podkreślić znaczenie gospodarki społecznej oraz strategiczną rolę organizacji pozarządowych, których celem jest

ograniczenie ubóstwa, wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy oraz rozwijanie usług, które będą w kreatywny sposób zaspokajały potrzeby społeczeństwa.

11.3 W kontekście tych dziedzin polityki należy wspomnieć o przedstawianych przez Komitet Ochrony Socjalnej krajowych sprawozdaniach dotyczących zabezpieczenia społecznego i integracji społecznej (National Social Reports, NSR), które uzupełniają krajowe programy reform. Sprawozdania te, oparte na otwartej metodzie koordynacji, zawierają ocenę wymiaru społecznego strategii „Europa 2020”. Na podstawie rocznej strategii wzrostu gospodarczego wskazują także najpilniejsze reformy oraz przedstawiają propozycje konkretnych środków. Najważniejsze jest wypracowanie procesu umożliwiającego **lepsze włączanie zainteresowanych stron w działania w ramach krajowych sprawozdań**, które obecnie nie jest wystarczające, a także lepsze powiązanie z krajowymi programami reform. Kwestią największej wagi jest wzmocnienie otwartej metody koordynacji w dziedzinie ochrony socjalnej w oparciu o zintegrowane strategie krajowe, aby zapewnić silniejsze powiązanie z europejską platformą współpracy w zakresie walki z ubóstwem.

11.4 **Organizowane na szczeblu UE doroczne wydarzenia na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu** powinno znaleźć kontynuację w postaci wysłuchania na szczeblu krajowym odbywającego się we współpracy z instytucjami publicznymi, osobami dotkniętymi ubóstwem, organizacjami pozarządowymi, organizacjami gospodarki społecznej, partnerami społecznymi oraz innymi podmiotami społeczeństwa obywatelskiego. Celem jest wspólne badanie postępów i niedociągnięć w tej dziedzinie polityki oraz przedstawienie zaleceń dotyczących reform. Pod względem czasowym powinno się to odbywać zgodnie z harmonogramem opracowywania krajowych programów reform.

11.5 Także **regularne posiedzenia służące dialogowi oraz konsultacjom** w zakresie określonych zagadnień powinny być planowane z wyprzedzeniem, tak by zainteresowane strony mogły zgłosić zainteresowanie. Partnerska współpraca musi także objąć przegląd skutków społecznych rocznej analizy wzrostu gospodarczego oraz osiągniętych postępów.

11.6 Krajowe programy reform i ustalenie celów krajowych są kluczowymi elementami realizacji strategii „Europa 2020” oraz polityki służącej złagodzeniu problemu ubóstwa. Ważne jest, by **zadbać o adekwatne określenie celów w zakresie zmniejszenia ubóstwa**, tak by obejmowały one grupy zagrożone ubóstwem i wykluczeniem wielowymiarowym, dzięki czemu strategii i reformy będą skutecznie ukierunkowane na te grupy. Najważniejsze jest w tym kontekście zaangażowanie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego oraz współpraca z nimi, ponieważ podmioty te często wcześniej rozpoznają nowe grupy ryzyka lub rosnące zagrożenia w grupach dotkniętych wykluczeniem.

Bruksela, 12 lipca 2012 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON